

ŠTÍTINA JARO 1945

VE VZPOMÍNCE RODÁKA JAROMÍRA LACKA

Vážený čtenáři,

obec Štítina si v letošním roce připomíná 80 let od osvobození Československa a konce druhé světové války. Naše obec byla jednou z nejpoškozenějších obcí v opavském kraji a 80 let, od dnů, kdy se naší obcí prohnalo běsnění armád, které zanechaly po sobě nespočet tragédií a obec v troskách, je dlouhá doba na to, aby naše generace zapomněly.

Je samozřejmostí si připomínat i tyto okamžiky právě proto, aby nebyly zapomenuty. Aby nebyly brány ne lehkou váhu, aby oběti přinesené na oltář války nebyly zneváženy a zlehčeny, nebo aby naše generace a generace po nás nebyly ukolébány názorem, že se jedná jen o historii, která se nebude opakovat.

Následující řádky nám jako svědectví pro další generace zanechal štítinský rodák Jaromír Lacek, který tyto události sepsal na sklonku svého života, a i přestože jsou sepsány takřka 50 let od událostí samotných, z každého řádku na čtenáře promlouvá výpověď a emoce, jako by to bylo včera.

Dovolil jsem si zanechané svědectví doplnit o několik informací k osobě Jaromíra Lacka a fotografie z mého osobního archivu.

Ing. Radek Malohlava

starosta obce Štítina

duben 2025

Jaromír Lacek

se narodil 14.8.1922 ve Štítině na č.p. 39 jako nejstarší syn manželů Františka Lacka zedníka ve Štítině a Anežky Střilkové dcery domkaře Jana Střilky z č.p. 12 ve Štítině. Po válce se oženil se Štěpánkou Luzarovou ze Štítiny č.p. 48, kde se jim narodily 3 děti, dcery Květoslava a Libuše a syn Radomír. Jaromír Lacek zemřel 23.9.1995

obr 1 - Jaromír Lacek r. 1941

obr 2 - Jaromír Lacek r. 1951

obr 3 - rodná chalupa Jaromíra Lacka č.p. 39 a nedostavěný výměnek č.p. 160. Na fotografii František Lacek, Anna Lacková roz. Střilková (manželka), Jaroslav Lacek (syn), Beata Lacková roz. Střilková (matka), Ladislav Lacek (bratr), Josef Lacek (otec), fotografováno 1920–1921

obr 4 - r. 1939 rodný domek č. 39 na fotce máma a sestra Bětko

obr 5 - dvorek a chalupa č.p. 39

obr 6 - svatební fotografie rodičů Jaromíra Lacka – František Josef Lacek a Anežka Lacková roz. Střílková, 4. 10. 1920

obr 7 - na fotografii Jaromír Lacek

obr 8 - dvůr a výměnek rod. domku č. 39 a č. 162, Vladislav Šebestián Lacek se synovcem Jaromírem Lackem na rukou, František Lacek

obr 9 - vojenské koně německé armády ve stodole starého rod. domku č. 39 v únoru 1945 (3. 2. 1945)

obr 10 - výměnek č.p. 162

obr 11 - č.p. 162, babička Beata Lacková, vnuci Jaromír Lacek 4 roky, Zdeněk Lacek 2 roky

Vzpomínka Jaromíra Lacka na dny osvobození obce Štítiny

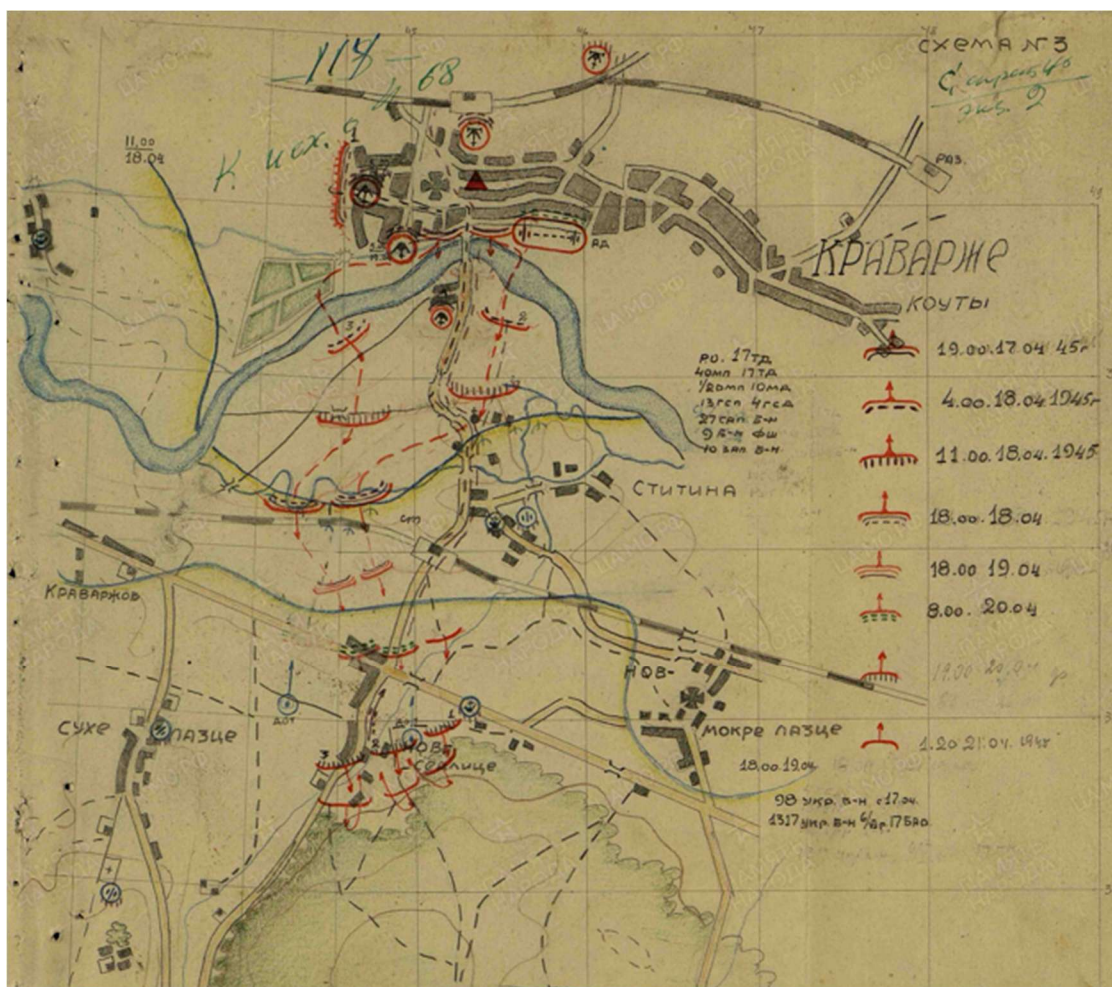
Když zůstala fronta stát před Ratibořem po zimní ofenzivě koncem ledna a počátkem února, nikdo už nepochyboval o tom, že brzy to přijde k nám. Otázka byla kdy? Počítalo se s tím, že to nebude dříve než po velikonočních svátcích, které byly koncem března. Na které datum připadaly, to si už nevzpomínám.

Na pondělí velikonoční (šmigrus), jsme jeli s nebožkou moji mamou (babičkou Anežkou Lackovou) do Ratiboře za mojím strýcem Vladislavem Lackem, který byl jako politický vězeň zavřený ve věznici v Ratiboři. Dostali jsme zprávu, že je nemocen chřipkou a že tam máme někdo přijet. Jeli jsme z Kravař vlakem, ale to už vlaky jezdily jenom do stanice Ratiboř – Súd - (Ratiboř – jih). Odkud jsme museli pěšky do Ratiboře, bylo to asi 5 km. Nejdřív asi 1 km na hlavní silnici co spojovala Ratiboř z Opavou. Když jsme došli na křižovatku, tam byla hlavní silnice do Ratiboře uzavřena. Stáli tam dva němečtí vojáci, hlídka a byly tam zatarasy. Ptali se nás; wo gestu hin (kam jdete). Já jsem jim odpověděl německy, že jdem do Ratiboře za naši rodinou. Voják mi odpověděl, že z Ratiboře je už všechno civilní obyvatelstvo evakuováno. Odpověděl jsem mu, že jsme dostali zprávu, že jsou tam. Strážný mi říkal, že můžem jít dál, ale na vlastní zodpovědnost. Když jsme přišli na předměstí Ratiboře, tu jsme viděli první rozbité a vyhořelé domky, neboť tam poblíž stály protiletadlové baterie. Když jsme přišli až k věznici, která je hned na začátku města, je tam velký park a blízko přes park je také nádraží. Tu jsme už viděli válečnou spoušť, které zanechaly sovětská letadla po bombardování. Výkladní skříň rozbité, plno sutin na cestách, nádražní budova vyhořela, před vjezdem do věznice kráter po bombě, vrata do věznice rozbité. Zkrátka ohromná spoušť. Ve věznici ani strážného, vešli jsme průchodem až na nádvoří a nikoho nikde. Už jsme si mysleli, že jsou všichni asi pryč. Neboť celou věznici evakuovali už v únoru asi měsíc nebo dva před velikonočními svátky. Vězni museli jít pěšky až do Velkých Petrovic (t.j. blízko naší hranice u Sudic). Strýc onemocněl na chřipku i několik dalších vězňů, neboť v tuto dobu byla dost velká zima, tak je eskortovali nazpět do věznice. Když tak procházíme po tom vězeňském nádvoří, tu se objevil strážný a ptal se nás koho hledáme. Já mu povídám (německý), jest-li tu je nějaký Lacek, on odpověděl že je. Pak nám ho přivedl. Přivítali jsme se, potom jsme museli na chvíli počkat až nám donesl všechny přebytečné věci (knihy a jiné) a říkal, že hned zítra (to bylo v úterý) je budou odvázet pryč, ale kde že nevědí. Říkal nám, abychom dali pozor a hned odešli, že ruské letadla pořád létají a bombardují. Setkání trvalo jen krátkou dobu, dali jsme mu ještě nějaké jídlo, rozloučili jsme se a odešli.

Sotva jsme opustili věznici už tam byly ruské stíhačky i německé a tu jsme viděli první letecký souboj, který se odehrával přímo nad námi. Museli jsme se ukryt pod velké lípy ke zdi věznice. Potom jsme rychle prošli parkem na hlavní silnici a pokračovali v cestě na nádraží do Ratibor – Süd. Netrvalo dlouho a dověděli jsme se, že Ratiboř už obsadili rusové. To bylo asi 7. dubna r. 1945.

U nás ve vesnici začaly přípravy na frontu, protože jsme tušili, že to přijde co nevidět. Silné dunění děl ve dne i v noci směrem od Ratiboře, byly toho už předzvěsti na blížící se frontu. Dělal se kryty v zemi, zakopávaly se různé věci, do sklepa jsme dali šatstvo, kola, šicí stroj, mouku, zavařeniny a jiné věci, abychom je uchránili před ohněm. Zkrátka všichni občané Štítiny se připravovali na to nejhorší. Německá armáda počala obsazovat betonové pevnosti (bunkry), stavěli baterie těžkého dělostřelectva, kopali zákopy ve škole se přestalo vyučovat, do práce jsme přestali chodit, protože osobní přeprava vlakem byla zastavená, jezdily jenom vojenské vlaky. Na nádraží se vykládala vojenská technika, munice, nakladali se ranění vojáci do lazaretních vlaků a.t.d. Ze školy udělali polní nemocnici, lazaret, kde přivázeli raněné vojáky přímo z fronty od Ratiboře a Sudic. Začaly velké přísuny vojsk a veškeré vojenské techniky hlavně tanku, po hlavní silnici od nádraží směrem na Kravaře všechno na frontu. Dunění fronty se ve dne v noci přibližovalo a zesilovalo k naší vesnici. Každý cítil, že se odehraje velká bitva, řeka Opavice a hlavně betonové pevnosti z první republiky, budou velkou překážkou pro postup rudé armády. Což se i skutečně stalo, jak bylo předpovězeno.

obr 13 - schéma bojových operací 65. motostřelecké brigády. Popisuje období od 17. 4. 1945 do 21. 4. 1945. Autoři dokumentu podplukovník Ostrinskij, major Lunin.

Velká ofenziva sovětské armády započala dne 15. dubna r. 1945 (to byla neděle) od naší státní hranice u Sudic a Chuchelné. U Sudic byla německá fronta prolomena a to tankovou brigádou čsl. jednotky v sovětském svazu pod velením majora Janka. Tohotož dne k večerním hodinám dopadl už první dělostřelecký granát na okraj vesnice z dalekonosných děl. Odpoledne téhož dne se uskutečnil letecký souboj dvou německých a jedné sovětské stíhačky přímo nad vesnicí na dolním konci. Ten sovětský stíhač sestřelil jednu německou stíhačku, která spadla na pole u Dvořiska, (pilot byl úplně prostřelen), druhá německá stíhačka začla hořet, ale letěla směrem na Hrabýň (jest-li spadla nebo někde přistala to nevím). Ruský stíhač odletěl směrem na Zabřeh.

Této noci jsme už nespali, dunění fronty se stále zesilovalo a už bylo vidět velkou zář ohně směrem na Štěpankovice i Chuchelnou. Bylo přesně půl noci, zničeho nic, aniž bychom byli slyšeli nějaký hukot motoru letadla, spadla bomba do stodoly velkostatku. Stali jsme s otcem (dědou Lackem Frant.) venku na dvorku a hlídali jsme. Po silné explozi bomby, která s námi otřasla, najednou slyšíme jak pilot zapnul motor naplno a odletěl, pro velkou tmou jsme jej vůbec neviděli kterým směrem.

Druhého dne ráno v pondělí 16. 4. jsme se dověděli, že tam měli němečtí vojáci ustajené koně, ty byly všechny zabité (asi šest) i dva vojáci byli mrtvi. Naši lidé ze statku je museli u transformátoru zakopat (koně).

Dopoledne téhož dne začala sovětská bojová letadla „Šturmovníky“ naletávat po devíti až dvanácti na postavení německého dělostřelectva a odstřelovali je, rovněž utočili na projíždějící auta na frontu, zákopy, granatometry a všechno ostatní. V tuto dobu byl zasažen rod. domek p. Pavelka Jana při potoku (jak je p. Buroň) a začal hořet. Za potokem staly čtyři baterie těžkého dělostřelectva a ty bombardovali a odstřelovali. Tento domek jsme ještě hasili s motorovou hasičskou stříkačkou a uhasili jsme jej. Avšak počaly hořet další domky na Havlíčkově ulici, u p. Prokše Frant. a Hrudíka Ondřeje i tyto jsme uhasili, byly to doškovice. Při hašení jsme museli několikrát utéct do sklepa u p. Buroně Gustava, neboť letadla často naletávala a střílela z palubních zbraní. V poledne jsme ještě pověsili mokré hadice na hasičský sloup. Já jsem byl na sloupě a hadice jsem uvazoval a to jsem už viděl jak stoupaly oblaka černého kouře k obloze. Hořel statek u Dol. Benešova (u letiště), ale těch požárů už bylo víc, ve Štěpankovicích, Koberčicích v Bolaticích. Tento den bylo krásné jarní počasí, obloha bez mráčku. Ještě tento den k večeru hořelo na dolním konci (ul. Komenského) u p. Martinika Frant. a to se už nedalo hasit. Celou noc tohoto dne jsme zas nespali a stále jsme byli ve střehu a připraveni na všechno. Fronta se ale stále přibližovala, dunění děl v noci zeslablo i letadla se zetměním utichla.

V úterý dne 17. 4. brzy z rána začla silná dělostřelecká kanonáda, rozhodli jsme se, že musíme z domu odejít. Otec, který měl zkušenosti jako voják první světové války, že nemůžeme doma zůstat, ani v bunkru, který jsme měli vykopany na zahradě, že bychom to neprožili. Proto jsme se rozhodli utéci do sklepa velkostatku p. Ziky Miloše. Tento statek obhospodařovali Němci, protože p. Zika musel se odstěhovat do protektorátu „Čechy a Morava“. Sklep tam byl hluboký a velice silné zdivo a navíc byl z jižní strany a pod půlkou budovy, hlavně byl chráněný od severu odkud šla fronta. Museli jsme všechny nepotřebnější věci, jako peřiny nějaké šatstvo, osobní doklady a hlavně jídlo přenést do tohoto sklepa ve dvore. Z jídla jsme si vzali chléba a mléko které máma podojila ráno a večer v pondělí, hlavně pro děti kterých tam bylo hodně. Ještě jsme dali krávé hodně sena a vody do škopku a odešli, to bylo asi v 7 hod. ráno. To už letadla znovu naletávala a granaty dopadaly na všechny strany. V tom sklepe nás bylo asi 55 dospělých, stoho 8 až 10 dětí. Byla tam rod. Dominikova Rud., Kravčíkova, Tichého Aloise, Harazimova, Hochkesantova, Gajdova a naše Lackova. Kromě nás tam byly ještě a 20 děvčat ze slovenska, která byla na práci na statku. Když jsme se ubytovali, mamě se vzpomělo, že ve staré kuchyni (to byla jako komora) zůstala smetana v hrnci (asi 2 l), aby pry ještě zaskočil a dones ji, když bude potřeba pro děti. Já jsem pro ni běžel domů, ale už jsem ji do dvora nedonesl.

Barák jsem odemknul, smetanu vynesl a postavil na naspu (tj. chodník kamený) zamkl na kladku. V tom okamžiku, když jsem chtěl hrnec uchopit a běžet do dvora, začla tak silná střelba a výbuchy granátu do toho ještě letadla, že jsem byl nucen si lehnout na zem a počkat až to trochu utichne. Sklo se z oken sypalo, plno dýmu a prachu, to trvalo asi 10-15 minut. Když to trochu ustalo, tak jsem rychle přeběhl přes cestu k sousedovi Dominikovi pod kuzňu. (tj. kovárna) a zas to začlo z novu, letadla střílela po autech a tancích, které zrovna projížděly po cestě. Ja jsem ležel na zemi u kovárny a čekal kdy něco dostanu. Viděl jsem jak střely z letadel se odrážely od zdi sousedova baráku, jako kroupy. Když odletěla, tak jsem rychle proběhl za roh sousedova baráku (to bylo asi 30 kroků), tam jsem se ukryl a to již znovu dopadaly dělostřelecké granáty do zahrady a zdi chléva statku. Když tyto granáty dopadly a letadla odletěla, tak jsem rychle utíkal co jsem měl síly, přes zahradu mezi Dominikem a chlévem a stodolou velkostatku do čeladníka, to bylo asi 50–60 m, byly tam dveře a před nimi 3 schodky. Sotva jsem doběhl do tohoto čeladníka, počaly znovu dopadat granaty. Sovětské dělostřelectvo odstřelovalo silnici a rozcestí před velkostatkem a bývalým sokolským hřištěm, kde projížděly posily na frontu. Jeden granát zasahl roh baráku od souseda Dominika, kde jsem byl před malou chvílí ukryt a celý roh domku se zesypal na dveře od sklepa, které pokrývaly schodky do tohoto sklepa. Toto byl asi jediný sklep v naší obci, který nebyl vydrancován. Snad kdyby tam byl chvíli déle, tak mě to zdívo asi zasypalo. Potom jsem přiběhl do sklepa a vypravěl jsem jaká spoušť je venku a co se děje. Máma se mě ptala kde mám tu smetanu a já ji odpověděl, že stojí na zemi u dveří naše domku. Před polednem ta střelba poněkud utichla tak jsme všichni chlapi co jsme byli ve sklepe, pod vedením našeho otce, dělali opatření k zabezpečení okének do sklepa a dveří ze severní strany. Nosili jsme trámký dřeva, které ležely u zahrady dvora. Tyto trámký jsme řezali a zbíjeli deskami a kladli před okénka a zasypávali kamením a hlínou, kterou jsme kopali z chodníka u budovy. Rovněž jsme je stavěli zbite tramy před dveře, které vedly do síně a záchodu. Ze síně vedly schody do sklepa, které pokrývalo dřevěné schodiště vedoucí do prvního patra. Otec byl za první světové války u žinistu, tak měl zkušenosti jak všechno zabezpečit. Tato střelba i nálety pokračovaly celé odpoledne. Požáru rod. domků přibývalo v celé části staré vesnice, kde byly většinou doškovice. Počasí tohoto dne bylo opět velice krásné, sluníčko hrálo, obloha jasně modrá bez jediného mráčku. Byla asi jedna hod. odpoledne jak letadla bombardovala statek. Jedna bomba spadla přímo do budovy velkostatku nad našim sklepem. Celý sklep se ponořil a zahoupal, dvířka od komínu vypadla a všechny saze se vyvalily pod tlakem vzduchu do celého sklepa. Byli jsme všichni černí, hlavně ti co byli poblíž komínu a smradu plný sklep. Všichni jsme se dusili protože nebylo možno sklep provětrat. Bylo pro nás velikým štěstím, že bomba byla asi menšího kalibru, neboť proletěla přes střechu do bytu prvního poschodí, kde bydlel německý starosta „bürgermeister gerbert“. Když nálet pominul a letadla odletěla, vylezli jsme po schodech do prvního poschodí, z hrůzou jsme viděli jak byl celý byt demolován a celá střecha pryč, holé nebe nad námi.

obr 14 - statek Františka Zíky

obr 15 - pohled do dvoru statku Františka Zíky (Série 2)

obr 16 - statek Františka Zíky (MP)

Potom nastal na chvíli klid. Kolem dvou hod. odpoledne někdo přiběhl zvonit do sklepa a říkal, že za Dominikem se kouří, že hoří asi náš domek. Bratr Ladík ještě z jedním tam běželi a stačili vynést z kuchyně almarku (t.j. skříňka na nádobí, postel a ještě nějaké věci na zahrádku. Ostatní všechno zhořelo. Kolem třetí hodiny odpolední nastala zkáza vesnice, hlavně střed, dvůr a mlýn. Počaly dopadat granáty, katuše i letectvo. Němečtí vojáci nechali všechnu zbroj, kulomety, náboje a ostatní v síni a utíkali do sklepa a volali, „katušu, katušu“. My jsme zůstali v této sině asi tři a nevěděli jsme co to vlastně je a co se děje. Uchylili jsme se do malé přílehlé místnosti a tam jsme přečkali celou tuto hroznou kanonádu, která trvala asi 15 až 20 minut. Nebyli jsme schopni utéci do sklepa a bylo to jen pár kroků přes celou síň ke dveřím sklepa. Ten tlak vzuchových vln byl tak silný, že jsme nebyli schopni udělat krok nebo se aspoň po spolu držet. Tato chvíle byla asi nejohroženější za celé trvání frontových událostí. Když tato vřava ustala všechno nad námi i kolem nás hořelo, celý statek, mlýn, škola a další domy. Slunce, které tak jasně svítilo v tuto dobu ho nebylo skoro vůbec vidět skrz stoupající kouř a plameny. Plameny mlýna šlehaly do výše mlýnského komína, který nebylo vůbec vidět. Komín byl prostřelený v polovině jeho výše a zůstal stát. Požár se rychle šířil na nějaké hašení nebylo vůbec pomyšlení, proto jsme dělali rychle opatření, aby nám nezhořely dřevěné schody, které vedly ze síně do prvního patra a zároveň pokrývaly schody vedoucí do sklepa. Všichni chlapi kdo jsme byli ve sklepě nosili písek, kopali hlínu z chodníka, kde byly vytažené kameny a uloženy u okének sklepa a zasypávali celé schodiště. Schodiště nám skutečně nezhořelo. Ve chlévě kde byly ustájené krávy (asi 60 kusů), jsme otevřeli veškeré dveře a okna, aby se dobytek neudusil, neboť nad chlévem taky hořelo, ale bylo tam klenuti. Skoro všechny krávy prožily, potom je rusové pozabíjeli pro armádu.

obr 17 - mlýn p. Eduarda Stanovského

obr 18 - mlýn p. Eduarda Stanovského (MP)

obr 19 - mlýn p. Eduarda Stanovského (Série 1)

Když celá vesnice hořela, tak kanonáda a veškerá střelba skoro ustala, jen ojediněle se ozývaly detonace. K večeru začal hořet náš výměnek, který jsme běželi hasit. Pomahali nám při hašení sousedi. Tichý Alois, Harazim a další a podařilo se nám jej uhasit, prohořela střecha nad chlévem až ke komínu. Já jsem stal na kleštině jak jsou spojeny krokvy a zaléval jsem z kyblu (věder) močůvkou, kterou chlapi nosili ze žumpy a soused Tichý mi je podával. Protože ten kouř z hořících domů se stále držel nad vesnicí, tak se brzy setmělo a to již bylo vidět jak fosforové střely litaly zpoza Opavice od Koutu. V tom zazněla mohutná detonace, kdy němci vyhodili do vzduchu betonový most přes strouhu u mlýna. Kus betonu dopadl až na půdu přes střechu, velice jsme se polekali, že to dopadl granát. Když jsme běželi s bratrem Ladíkem hasit výměnek, tak německé vojsko už z dolního konce (od hajička) t.j. ul. Komenského, houfně odcházeli směrem k nádraží. To nám bylo už podezřelé, že němci už začínají vyklízet své postavení. Po uhašení jsme se opět vrátili do sklepa a to už za tmy, jen zář hořících ohňů nám dávaly světlo na cestu. Střelba v noci utichla, nastalo uklidnění zbraní až do rána příštího dne t.j. středy. Němci vyklidili úplně sva palebná postavení, ve dvoře nebylo ani jediného německého vojáka. V tuto dobu jsme byli všichni ve sklepě, někteří podřimovali únavou, neboť to již byla třetí noc co jsme nespali. Bylo hrobové ticho, ve sklepě bylo slyšet sebemenší zašramocení zvenčí. V tuto dobu bylo přesně půlnoc, neboť jsme měli viset naše hodiny ve sklepě a svítilo jen pár svíček takže bylo jenom přitmi, se udala tato věc.

Pojednou se z povzdáli od strouhy, začala ozývat střelba ze samopalů, ale ojediněle jen vždy pár ran a zas chvíli klid. Tato střelba se stále přibližovala až k našemu sklepu, kde je průjezd z horního dvora na spodní nádvoří. Tu najednou slyšíme tato slova „Ivan, idi i posmotri što tam“.

Byli to dva vojáci. My jsme se už všichni zaradovali, že rusové jsou konečně u nás ve dvoře. Ten co ho posílal (zřejmě do chléva) zůstal v průjezdu, protože bylo slyšet jenom jedné kroky a zas se ozvalo pár ran ze samopalů. Po chvíli se vrátil nazpět a povídal tomu druhému „že i same krovy zděť su“ a víc nic. Znovu se ozvalo pár ran a bylo slyšet jak se kroky vzdalují nazpět odkud přišli, směrem ke strouze (k mlýnu) až se úplně střelba stratila a znovu nastal klid. V tuto

noční dobu muselo být ještě vidno z dohořívajících ohňů, tak si aspoň myslím, ale venku jsem nebyl, tak to nemůžu přesně uvést. Ve sklepě jsme měli vždycky u schodu, které byly uprostřed sklepa, hlídku a to dva, vždycky jsme se střídali.

To byla už středa 18. 4. Bylo asi půl druhé hodiny po půlnoci, najednou slyšíme hromové buracení motoru, to jsme si povídali, že ruské tanky už přijely do dvora. Hlídku u schodu jsem měl já a soused Dominik Rud. Byly asi dvě hod. a znovu se udala tato událost. Pojednou se otevřely dveře od sklepa a tu soused Dominik zvolal polohlasem „tovaryš, tovaryš“ (na schodišti byla úplná tma) a tu se ozve zhora do té tmy „wer ist dort“ (kdo je tam). Soused uměl německý a pohotově odpověděl. „Da sind civil leuten“ (zde jsou civilní lidé). Znovu se ozvala odpověď „bleiben sie drin“ (zůstaňte uvnitř), praskl dveřma a odešel. Ted' jsme zůstali všichni vyděšení co se vlastně stalo, vždyť bylo půl noci a slyšeli jsme rusy a ted' znovu němci. To jsme se dověděli až po frontě od hrabyňských občanů, že po půlnoci projížděly přes Hrabyň od Ostravy německé tanky a auta s vojskem. Tímto německé velení přesunulo a posílilo úsek fronty elitním vojskem, (které mělo bránit Ostravu) ve Štítině, kde od Kravař přes řeku Opavici započal průlom sovětské armády. Této noci jsme opět nespali a plni očekávání co bude do rána. Nad ránem asi kolem 5 hod., započala opět dělostřelecká příprava, jen to všechno dunělo. Ta trvala asi půl hodiny a pak zeslabla, ale znovu začalo sovětské letectvo naletávat. Německé tanky, které byly úplně maskované projížděly ve dvoře z místa na místo, vždy ze dvou vjezdových bran od mlýna a zahradnictví, vypálily jednu nebo dvě rány a okamžitě odjely. Takto jezdily přes sokolské hřiště, přes zahrady rod. domků mezi nádražím a transformátorem a p. Strážem Raimundem po celý den. Když kolem osmé hod. ranní ta střelba trochu utichla, šel jsem se ze sklepa podívat ven co se děje a jak vypadá situace. Když se tak dívám zpoza krytu dveří vchodu to bylo směrem na mlýn a starý pivovar, tu vidím v hořejším okénku pod střechem k zahradnictví, viset sovětský rudý prapor. Utíkal jsem na zpět do sklepa a všem jsem povídal, že v pivovare už jsou rusi, že tam visí prapor. Ihned někteří běželi se podívat. Němečtí vojáci měli obsazené celé 1. patro vyhořené budovy kulomety z každého okna stříleli. Ruské dělostřelectvo toto patro úplně roztrátilo. Na sokolském hřišti, které bylo oplocené deskami, bylo uzavřeno asi 35 až 40 kráv, které němečtí vojáci přihnali před příchodem fronty, pravděpodobně z některého statku (z Hanůvky nebo jiného) z hlúčinska. Hodně těchto kráv bylo usmrceno a poježděno tanky, ostatní se rozutekly. Počasí tohoto dne se zhoršilo, obloha se zatahla, začlo pršet a silně se ochladilo. V noci téhož dne se znovu fronta uklidnila až na ojedinělé výstřely a my jsme ji probděli v očekávání co nám přinese další den, jest-li už to bude konečně ten poslední co nám přinese svobodu. I tak se skutečně stalo.

Byl čtvrtek 19. 4. brzy ráno kolem páté hod. znovu silná dělostřelecká příprava, ještě mohutnější než předešlého dne. Po této kanonádě, počaly kulomety, samopale a pušky jenom štěkat. Němečtí vojáci, kteří leželi za rohem budovy průjezdu a stříleli z kulometa do vjezdových vrat k mostu strouhy, najednou ten jeden voják zvolal, že jeden ruský voják proběhl do stáje. Tento německý kulomet střílel bez přestání. Za malou chvíli slyšíme jak zvolal, že už druhý ruský voják proběhl a za malou chvíli už další. Najednou jsme slyšeli veliké zastenání a kulomet najednou stíchl. (Když jsme vyšli ze sklepa, tento německý voják tam ležel mrtev). V tuto dobu se ozývalo z venčí přímo řev nějakého důstojníka na vojáky „wir kämpfen bis letzen man, nicht zurück“, (bojujeme do posledního muže, neustupovat). Střelba a výbuchy ručních granátů stále zuřila a tu najednou slyšíme v tom sklepě znovu hlas tohoto důstojníka, „wer ist drin“ (kdo je ve sklepě), jeden z vojáků mu hlásil „dort sind civilleuten“ (uvnitř jsou civilní lidé) a tu zařval „handgranaten schmasin drün“ (ruční granáty hodit dovnitř). Pojednou se začly dřeva a kameni od okénka odhrňovat, zrovna pod tímto okénkem jsme byli ubytováni my, ale další tam byli.

Tu nastala velká panika, ale otec duchapřítomně zvolal „honem rychle vecpat všechny peřiny do okének“! Tak jsme rychle ucpali okénko nad námi i ostatní tak dělali (ty okénka tam byla tři), zapřeli jsme ještě kulatými žertkami, které jsme měli po ruce. Zeď od okének do sklepa

měla šikmý sraz, takže nám to šlo dobře ucpat. Za tu dobu co jsme ucpávali okénka, ostatní a hlavně z dětma přeběhli do chodby ke schodům. Ted' v napětí očekávali všichni co bude dál. Střelba strašně zuřila, ale granát už nám němci do sklepa nevhodili už neměli čas. Za krátkou dobu po této události byl už první sovětský voják ve sklepe a za ním ihned druhý a další i důstojník (poručík) s automatami a prohledávali sklep, jest-li tam nejsou ukryti němečtí vojáci. My jsme jim odpovídali, že ve sklepe není žádný německý voják. Přesto nám nevěřili a celý sklep prohledali a odešli. Asi po půlhodině přišel do sklepa už vyšší důstojník asi to byl major v doprovodu kapitána a dalších vojáků a znovu se tázali, „kde german jest“. Stal jsem v tuto dobu u schodiště, já jsem mu odpověděl, že german u nás nejest, že my jsme sami čechoslováci. On mi říkal, čechoslováci já „čechoslováci s nama bojujute, idy i posmotri, samochody stajut' von“. Vyběhl jsem po schodech nahoru a zpoza krytu dveří vyhlížím na spodní dvůr (od mlýna), tu vidím tanky z naší vlajkou červenou modrou bílou v kruhu na kopuli stojí a jeden právě střelil přes průjezd do horních vjezdových vrat. Těch tanků bylo devět. Když se tak dívám, pojednou se otevřel poklop kopule prvního tanku a z něj vyskočil voják v kožené bundě, kalhotách (reitky), vysokých botách na hlavě měl tankistickou čepici a běžel ke mě. Tu se přivítali, objali a představili. On mi povídá „jsem podporučík Cilz“, zajímalo by mě kolik tu operovalo německých tanků a jaká je vzdálenost na nádraží a jak je široká cesta. To jsme stali kousek dál u druhých dveří a kolem nás asi pět sovětských vojáků, kteří poslouchali náš rozhovor. Já jsem mu všechno vypověděl, že asi osm německých tanků operovalo ve dvoře, zahradách, hřišti až k nádraží. Stali jsme u zdi budovy, kryti od hřiště a nádraží, kde všude byli ještě němci. On mi povídá, já bych se podíval na ten terén, jak vyhlíží někde z okna. To jsme museli projít dveřmi přes menší místnost, přes další dveře do světnice kde bylo široké okno na horní dvůr, tam bylo dobře vidět na celý terén. Dveře a okna to bylo všechno vyražené od výbuchu. Vtěch prvních dveřích stal jeden sovětský voják opřeny o zárubeň, dělal nám ještě místo. Když jsme prošli přichylení kousek dovnitř asi 5 m, najednou nastala silná detonace za nami (venku na dvoře), takže ta tlaková vlna nás povalila na zem. My jsme pokračovali po kolenou až k oknu, abychom mohli celý terén směrem k nádraží pozorovat. Klečel jsem u okna vpravo a podporučík Cilz vlevo, když se tak díváme přes okno, tak němci zpoza hnojiště stříleli na nás z kulometu a na hřišti byl i německý tank celý maskovaný. (Ta vzdálenost od hnojiště byla asi 80 m). Němci stříleli z kulometu také z té první budovy patrové u hřiště z oken. On chtěl vědět hlavně jak je daleko na nádraží a jak je široká cesta, jest-li se vejdou 2 tanky vedle sebe. Všechno jsem mu vysvětlil, že na nádraží je asi 400 m a silnice je dostatečně široká, před nádražím jde cesta ještě napříč a jsou tam domky a uprostřed jsou samé zahrady. On vyndal z brašny mapu a díval se chvíli na ni a potom povídá. Sovětská pěchota na pravém křídle dobyla již trati a my udeříme s tanky na plný plyn až na nádraží a je obkličíme. Ted' jsme se vraceli nazpět v pokleku na místo kde jsme předtím stali a co nevidíme. Sovětské vojáci co stali kolem nás tak jeden byl mrtev a další ranění s utrženým břichem, kterého jsme odnesli dovnitř za dveře prádelny, kde asi za čtvrt' hod. zemřel. Jeden z vojáků povídal popor. Cilzovi, že z boku přišla německá mina. Podal mi ruku a povídal, měli jsme štěstí to už tak na frontě bývá, rozloučili se a utíkal k tanku. Nasedl dovnitř, zavřel poklop a za krátkou chvíli všechny tanky vyjely ze dvora směr k nádraží. Vrátil jsem se do sklepa a povídal jsem všem co se přihodilo. Takové byly první minuty našeho osvobození po sedmileté okupaci němci, jak jsme je prožívali ve sklepe velkostatku. To už sovětských vojáků byl plný spodní dvůr i minomety měli postavené na celém spodním dvoře bylo jich devět. Boje o vesnici trvaly celý den až do pozdních večerních hod. kdy byla celá naše obec osvobozená. Odpoledne asi kolem čtyř hod. na popud naši mámy jsem běžel domů se podívat na naši krávu co sni je. Běžel jsem přes spaleniště stodoly dvora, sousedovu zahradu, když jsem přiběhl až ke stodole Dominikové, tu vidím že na žerdích sedí sovětský voják, mezi nohama měl náš hrnec se sádlem a pojídal naši zavařeninu z angreštem. Povídám mu „tovaryš to naše sádlo jest“, on mi povídá „pober sobě“ a klidně pojídal zavařeninu dál. Já jsem hrnec se sádlem vzal a utíkal jsem nazpět do sklepa a dál jej mám a běžel znovu domů.

Když jsem přiběhl za kovárnu souseda Dominíka, počaly dopadat německé granáty na rozcestí. Na cestě za našim vyhořeným barákem stál sovětský tank, vlastně pancéřované dělo ráže 150 mm, zvaná samochotka, tak jsem přeskočil pár kroků přes cestu a ukryl jsem se za ním. V tom on odpalil ránu a vyhodil nabojnici za sebe a malem by mě byl zasahl. Ty samochodky měly opanceřovaný předek a boky, zadní část byla volná, byl to obrovský kolos. Když to pominulo, tak jsem proběhl přes vyhořenou stodolu do chléva. Kráva byla na živu, předníma nohama ve žlábě, musel jsem ji nejdřív uvolnit řetěz, ale nešlo mi to, byl hodně natažený, po chvíli se mi to podařilo jej uvolnit. Krávě jsem pomohl nohama ze žlabu a znovu ji uvazal. Vemeno měla už celé zatvrdlé, vždyť nebyla po 3 dny dojena. Vydolil jsem ji na zem, dal ji napít vody, kterou jsme měli ve chlévě připravenou a přistrčil ji seno do žlabu. Na dvoře stál vyhořený německý tank, takzvaný „panzerspävagen“ (panceřový výzvědný vůz).

obr 20 - pohled do dvoru č.p. 39

Ve výměnku ze sklepa bylo všechno vyházené ven a sovětští vojáci tam měli umístěný telefon. Když jsem se vrátil do sklepa vykladal jsem mámě a otci jak to všechno vypadá, tak otec plakal jak malý kluk. Vzápětí máma mi povídá, synku, máme ve sklepě starého baráku (vyhořelého) půl pytle pšeničné a půl pytle žitné (režné) mouky na chléba, měl by si proto jít a donést to tady do sklepa. Tak jsem znovu běžel domů, to již bylo k večeru a donesl jsem všechno do sklepa ve vdoře i šicí stroj. Celkem jsem musel tři krát tam a zpátky. Nazpět jsem vždy probíhal přes uličku která vedla k mlýnu a tam byla kamena zeď dost vysoká, tak jsem byl dostatečně kryt od střel. Počasí tohoto dne bylo rovněž velice špatné zamračeno, občas přšelo a velice chladno. Střelba pořád neutichla, ačkoliv už byla tma a za nádražím směrem k Novým Sedlicím se ještě bojovalo. Této noci jsme rovněž nespali, protože jsme nevěděli jak situace vypadá. Bylo asi 11

hod. v noci, přišel do sklepa tankista čsl. armády, byl to rotný velitel tanku, Slovák. (jméno si už nepamatuji). Přijel s tankem pro poruchu vyložených zubů na segmentu co se zvedá hlaveň, že mu spadla zed' na tank někde za nádražím. Všechny nás upozornil, že se máme připravit, že se asi bude ustupovat, že se dostali až na křižovatky hlavní silnice co vede z Opavy do Ostravy do Nových Sedlic, ale že to asi neudrží, neboť sovětská pěchota je napita. Němci nechali v lihovare všechen lih, všechno plné. Počítali s tím, že sovětská armáda se napije a oni je budou moc pobít a zahnat zpět za Opavici. Naši tankisté a část sovětské armády frontu až do rána udrželi, neboť již po půlnoci začly příjíždět posily sovětské armády, tanky, dělostřelectvo i pěchota. Tak jsme prožili první den osvobození i celá vesnice.

V pátek ráno 20. 4. a po celý den, projížděly kolony tanku, dělostřelectva lehkého i těžkého, auta s vojskem, s katušema a municí. Všechno projíždělo okolo mlýna přes strouhu, kterou sovětsí žinisté vyplnili klády dřeva z pily vedle vyhozeného mostu, spodem kolem vyhořelých chlěvů statku přes zahradu dvora a zahradu souseda Dominika a vyjížděli v zatáčce na silnici. Tam se rozjížděli na všechny směry, Mokré Lazce, Hrabýň, Nové Sedlice i na Opavu. Tohoto druhého dne osvobození se nám již dychalo lépe, ale německé granáty stále dopadaly do naší vesnice. Tento den odpoledne, nám dali sovětsí vojáci trochu teplého jídla, byl to bořť, po čtyřech dnech a zásoby jídla se nám končily. Kdo měl ještě nějaký chléb tak dal druhým. Od pondělí rána se už nic nevařilo. Ve sklepě jsme jedli jenom chléb se sálem (kdo ho měl) nebo s máslem a mléko nebo černou kávu pokud byla. Potom jenom vodu, neboť ve sklepě nebyla možnost nic vařit, jenom pro malé děcka vařili čaj nebo nějaké jídlo na lihovém vařiči. Pitné vody jsme měli dostatek, neboť ve sklepě byl veliký „Darling“. Celou dobu co jsme byli ve sklepě přes frontu jsme nebyli myti na záchod jsme chodili u prádelny vedle síně. Vodu jsme museli šetřit, elektrického proudu nebylo, ve sklepě se svítilo petrolejkami a svíčkami. Před dopoledním jsem opět šel domů, máma mi povídala, aby podožil krávu a přinesl trochu mléka aspoň pro děcka. Přijdu do chlěva a kráva už byla pryč, kůže z krávy byla pohozena na hnoji. Ze sklepa starého baráku byla všechna tři kola pryč, ve sklepě výměnku byli stále telefonisté, ze sklepa všechno povyhadzované ven na dvůr a všechny zavařeniny také pryč. Jedna křídlovka byla pryč, druhá křídlovka a trumpeta bratrova byly vyhozené a pokřivené i s notami venku. Sklenici medku 5litrovou co navařila máma z cukrové řepy na slazení kávy (protože nebylo cukru), jsem vzal i trumpety sebou do sklepa. Noty i ostatní věci co jsme měli uschované proti požáru bylo všechno vyházené venku, mokré od bláta pošlapané, všechno zničené. Když jsem šel nazpět do sklepa, tak u vchodu dveří stalo kolo bez vzduchu, nechali ho tam stát rusi, tak jsem ho odnesl do sklepa. To bylo asi jedno z malá kol ve vesnici na kterém se dalo jezdit po zalepení duši. Rusi brali všechna kola. Všechno jsem našim vyložil, že kráva už je pryč, kola taky a všechno ostatní vyrabované, tak máma s otcem ruce vzpínala. Bylo dobře, že den před tím jsem odnesl mouku a ten šicí stroj, škoda že jsem neodnesl ještě nějaké věci, kola, šatstvo a jiné. Ještě jsem jim vypravěl, že celá zahrada, ploty jsou poježděny tankami, i u všech sousedu rovněž. Na zahradě nezůstal ani jediný strom ani okolník plotu. Odpoledne kolem dvou hod. přišel do sklepa sovětský poddůstojník (seržant) s vojákem, menší postavy, pistol v ruce, přišel ke mě, bratrovi Ladíkovi, k Hochkesankovým Josefů a Toníkovi, k Harazimovým Ant. a Karel a povídal ke každému, „stupaj, stupaj, von“. Byli jsme totiž všichni skoro jednak staří a byli jsme pohromadě na jedné půlce sklepa. Vešli jsme do síně (byla dlouhá) postavil nás do řady a teď nás vyslychal a povídal „job vašu mať, kdo ubil našeho rozvědčíka vy germani“. Chodil od jednoho ke druhému a pistolí nás bil do spánku hlavy a každému vyhrožoval, že nás všechny postřílí, že jsme jim ubili rozvědčíka, že jsme germani. Stal jsem první a povídám mu, že jsme čechoslováci, že nejsme germani a že jsme rozvědčíka neubili. Ale on pořád stejnou, nevěřil nám. Ukazal jsem mu německý odvodní průkaz, kde bylo červené razítko „Tschechischer Volkstumszugehörigkeit“, česká národnost a ještě červenou tužkou podtržené. Museli jsme ho nosit u sebe. (My češi jsme museli všichni k vojenskému odvodu, já jsem byl v prosinci r. 1940.) Tu najednou vešel dovnitř starší důstojník menší postavy s jedním vojákem. Byl to generál, měl

pelerínu a hůlku na kalhotách červené lanpasy a povídal, když nás viděl stát nastoupené v řadě „I što tu jest“. Já mu povídám, že nás chce seržant strílat, že jsme jim ubili rozvědčíka a že jsme germáni. Všechno jsem mu vypověděl, že jsme rozvědčíky slyšeli z úterka na středu o půl noci jak tu byli ve dvoře na rozvětce, že v tuto dobu tu nebylo žádného germanského vojáka a že my jsme čechoslováci. Ukazují mu ten německý vojenský odvodní průkaz, že tam je razítko, že jsem čechoslovák. Povídal jsem mu ještě, že kdybychom byli germáni, tak bychom jsme museli být na vojně, že je mi 23 let.

On mě vyslyšel co jsem mu všechno vypověděl a teď se otočil k tomu seržantovi a povídá mu hlasitým slovem „što ty češ čechoslováky strílat, rozvědčíka ubili germáni“, ptal se ho od které kumpanije jest. Ten seržant teď mu říkal nějaká čísla a ten generál povídá, tvoja kumpani jest na Přerovcu, zvedl ruku s tou hůlkou a udeřil ho přes hřbet a říkal „Job tvoju mať, idy“. Tento generál nás zachránil před jistou smrtí, poděkoval jsem mu „spasivo“. My jsme se už dozvěděli tuto událost, když přišel do sklepa ten rotný tankista, že toho rozvědčíka v tuto noc chytli němci a údajně měl pryč byt přibity na vrata lihovaru, kteří tento lihovar hlídali. Tuto noc jsme už prožili poněkud klidněji a už jsme se i trochu přespali.

Příštího dne to byla sobota 21. 4. brzy z rána přišli do sklepa sovětští vojáci z důstojníkem a museli jsme všichni chlapi i některé ženy na práci. Dělalí jsme na cestě ke Dvořísku, zasypávali díry od granátu, mostek přes strouhu u mlýna se dělal ze dřeva a jiné práce, aby přísun na frontu byl rychlý. Sovětští vojáci nám dali teplé jídlo, neboť jsme jim říkali, že nemáme co kušat (jíst) i chléb a špek nám dali. Odpoledne přišel za naším otcem jeden podpor. čsl. armádního sboru, abychom šli pohřbit toho rozvědčíka co ho němci ubili. Zavedl nás za kapli, kde již v zemi ležel v plytce vykopaném hrobě lechce přihozený hlinou, abychom jej více přihodili hlinou a udělali z prkén rám. Dal mému otci lístek kde bylo napsáno jeho jméno a veškeré údaje, které jsou nyní na pomníku hřbitova. Jmenoval se Ivan Kubinec, pocházel z Podkarpatské Rusi, byl automačíkem a rozvědčíkem tankové brigády, které velel major Janko. Po frontě pak byl zhotoven dřevěný kříž a upevněná plechová tabulka z nápisem a jeho osobními údaji. V roce 1945 byl zhotoven nový hřbitov hned po frontě, tam byly potom převezené jeho tělesné pozůstatky. V tomto hrobě za kapli, byl pohřben s ním jeden sovětský voják bez dokladu.

Když jsme tento úkol splnili, šel jsem se podívat za strýcem Vojtěchem Lackem na dolní konec. Jest-li jsou naživu a jak to vypadá u nich. (V tento den už byla fronta na Hrabyni.)

Byly asi 4 hod. odpoledne, šel jsem uličkou za starou vyhořelou školou k hasičské zbrojnici a potkal jsem Hajdra Antonína a Bortla Karla jak nesli čsl. prapor. Povídám jim, kam ten prapor nesete? Chcem ho někam pověsit a já jim říkam, pověsíme ho na hasičský sloup. Tak pryč dobře, ale kdo ho tam vynesu nahoru? Já povídám, já ho tam vynesu, jen doneste žebřík. Donesli žebřík ze stodoly Haizra Ladislava, našli jsme kus drátu, prapor mi dali kolem krku, drátem jsem jej uchytil kolem pasu a lezl jsem po štemblich nahoru. Lezlo se mi velice špatně neboť tam visely hadice od pondělního požáru a navíc bez ochranného pasu, které z požární zbrojnice byly všechny prýč. Když jsem už prapor nahoře pověšený, najednou se nad námi z ničeho nic objevila německá stíhačka. Letěla velmi nízko nad zemí, ti dole na mě křičeli, rychle slez dolu nebo bude střílet. Letadlo obletělo dokola, ale nestřílel. To se nedalo tak rychle slézt, neboť ten sloup byl asi 20 m vysoký a navíc mi překážely hadice. No měl jsem dušičku velmi malou a když jsem slezl na zem, tak se mi úplně kolena trásly. Byl to první čsl. prapor pověšený ve vesnici po téměř sedmileté okupaci. Je to zapsané i v obecní kronice. Motorová stříkačka u které jsem celou válku dělal strojníka, stala před hasičskou zbrojnicí bez kol a elektrického vybavení na zemi. Veškerá výzbroj z hasičského skladiště byla vyrabována.

obr 21 - původní hrob Ivana Kubince u kaple sv. Maří Magdaleny (Série 1)

obr 22 - původní kříž s plechovou tabulkou (Série 1)

Strýce i s rodinou jsem doma nenašel, byli utečeni u Wojčarčíka ve sklepě (nyni tam je Ulrich). Spadly jim do baráku dvě bomby a barák byl úplně rozmetany. Tento den odešel bratr Ladislav dobrovolně na vojnu do čsl. armády s dalšími kluky z naší vesnice, bylo jich hodně.

obr 23 - pohled na dům č.p. 41, dům Vojtěcha Lacka

Následující dny nám nastala velká práce. Fronta se už od naší vesnice vzdálila, takže už nebezpečí přímého dopadu německých granátů. Nejdřív nás všechny sebrali stavět most přes Opavici do Kravař, pomahali jsme sovětským vojákům. Tam jsme byli celý den. Musím se zmínit ještě o jedné věci. V Kravařích nebylo žádných chlapů, ti byli všichni narukováni v německé armádě, ostatní obyvatelé byli hodně utečeni na naši straně v Pusté Polomi, Podvihově a.t.d. Někteří občané z Kravař, říkali rusům, že němcí jsou na naší straně, zato nám zpočátku nechtěli věřit. Potom následovalo zakopávání německých vojáků, kteří byli postrílení. Kterí byli mrtvi přímo v zákopech nebo kavernách tak jsme je jenom zaházeli, ostatní se pochovávali kde byla nějaká díra po vybuchlém granátu. Sovětsí vojáci si padlé pochovávali sami. Rodiny po padlých německých vojácích se vůbec nedozvěděly, kde který padl a kdy padl, nedělál se žádný seznám. Potom jsme pochovávali všechny padlé a uhořelý dobytek. Sovětsí vojáci nám dali koně, protože ve vesnici nezbýval ani jeden kůň, a ten dobytek jsme táhali na řetězech do díry kde bomby spadly. To jsme pořád ještě byli ve sklepě, ale v noci jsme už mohli spát. Pár dnů před 1. květnem jsme už byli doma. Spali jsme na půdě pod polovinou střechy výměnku, neboť v místnostech měli sovětsí vojáci nějaké velitelské sídlo. Střecha byla až ke komínu zhořela, takže nám tam přšelo a nebylo to čím zakryt. Když jsme dostali lepenku, kterou dovezli do vesnice na opravu střech někdy až koncem května, tak jsme střechu opravili. Když se sovětské velitelství od nás odstěhovalo, tak jsme se z půdy přestěhovali dolů. Maminka vařila na kamnech ve spálenisku staré doškovice, udělali jsme jí s otcem střechu nad hlavu, aby jí k vaření nepršelo. Žili jsme zkrátka jak cikáni. Museli jsme pořád pracovat pro sovětskou armádu, chodili jsme do dvora

kde byl velký sklad munice. Museli jsme vykládat a potom nakládat bedny z munici i v noci pro nás chodili. Hlavní věcí bylo, že jsme se už mohli vyspat pořádně v postelích, které jsme dostali po Němcích (dvě). Nejdřív jsme si také museli postavit záchod, neboť bylo všechno okoličně vyhořené a rozbité. Jídlo nám za práci ovšem dávali. Když munice odešla, tak postavili na horním dvoře polní pekárnu. Ve dne pekli sovětští vojáci chléb a my jsme jej museli nakládat na auta, někdy i v noci. Za nakládání jsme dostali vždycky chléba (to byly takové cihly) někdy i špěk. Mazat jsme měli čím, neboť hrnec se sádlem jsem zachránil. Pili jsme černou kávu, neboť mléko vůbec nebylo. Potom následovaly práce na železniční trati od Komárova až Mokřým Lazcům.

Vyměňovali jsme prostřílené kolejnice. Do práce chodili všichni muži z vesnice. Pracovalo se od 7 hod. ráno a lidé nevěděli kolik je hodin, tak jsem každé ráno troubil budíček. Skoro žádný neměl hodiny ani hodinky, všechno rusi pobrali, jen něco málo zůstalo. Mému otci také ruský voják sebral hodinky, přišel do sklepa a ptal se otce, „skolko času jest“. Otec vytahl hodinky z kapsy, které měl ve vestě uvazané na řetízku, byly to „Rozkopky“ on je chytil a utrl mu je a odešel. Až se tyto nejdůležitější práce provedly, pak jsme teprve mohli dělat pořádek doma a nezbytné úpravy pro bydlení. Opravovala se nejdřív střecha, podlaha v kuchyni, neboť byla vyhořená. Rusi si udělali oheň na podlaze i když sporák stál vedle. Když rusi viděli v kuchyni stát kredenc, kamna a vodovod, tak nám říkali, že to jest „buržon“. Jedny okna vnitřní jsme měli uschovány na půdě, tak jsme je nasadili, velké štěstí bylo, že nezhorely. Sklo z venkovních rámu bylo všechno vybité. Sezbírali jsme všechno dřevo z rozježděných stromů a plotů ze zahrady i ohořelé zbytky. Potom jsme dělali úpravu zahrádky, abychom mohli zasít a zasadit nějakou zeleninu a pár brambor. Na pole jsme sázeli brambory někdy až koncem června, protože ve vesnici i na statku nezůstal ani jediný kůň. Až dovedli později nějaké koně z hor, tak se započalo teprve s pracemi na polích. Museli jsme nejdřív role projít jest-li někde nezůstal nějaký nevybuchlý granát, sezbírat různé nábojnice i dřevěné bedýnky od granátu. V obci se dělala nejdřív oprava vodovodu a elektrického vedení z „Halovce“ na pilu, kde byla vodní turbína a generátor na výrobu elektrického proudu. To vystavěl p. Stanovský Eduard za první republiku, majitel zdejšího mlýna a pily. Pila začla potom brzy řezat trámký a desky pro opravu vyhořelých a rozbitých rod. domků a stodol. Nějak v polovině května jsem musel jet do Opavy nahlasit na úřad, (to byl revoluční okresní národní výbor) že jsme vyhořeli. Pak jsme dostávali různou pomoc i nábytek nám přidělili po Němcích. Když jsem do té Opavy jel, tak mi říkala máma, že pry v Kateřinkách někde prodávají kvasnice (droždí), abych pry tam koupil. Na zpáteční cestě jsem do Kateřinek jel. Ten obchod byl až skoro u švédské kaple. Postavil jsem kolo u obchodu a vešel dovnitř, za mnou vešla jedna paní a povídá mě, to kolo vám sebral ruský voják a ujíždí na něm. Vyběhl jsem z obchodu ven a vidím jak ten voják jede směrem k Opavě. Běžel jsem za ním až jsem ho dohonil (on totiž neuměl moc na kole jezdit), chytil za sedlo a zastavil ho, teď mu povídám, že mi ukradl od obchodu kolo, že to je moje. On mi říká „i já kupil za litr vodky“, já mu povídám „já ti dám litr vodky“, zhodil jsem ho s kola, nasedl a jel domů. Kvasnice jsem už nekoupil. Bylo to kolo co jsem snesl do sklepa, které jsem musel opravit a duše zalepit. Tento voják byl mladý kluk a měl na hřbetě automat.

Doslovný přepis originálu.

Fotografie poválečné zkázy obce Štítiny

obr 24 - ulice Palackého

obr 25 - rodina Lackova před vyhořelým stavením č.p. 39

obr 26 - pohled od zahrady na č.p. 39 vpravo a č.p. 162 vlevo

obr 27 - pohled na domy č.p. 39 vlevo a č.p. 162 z ulice Palacké

obr 28 - pohled ze dvoru na č.p. 39

obr 29 - obecná škola (Série 2)

obr 30 - obecná škola (MP)

obr 31 - obecná škola (MP)

obr 32 - obecná škola (Série 1)

obr 33 - obecná škola zadní pohled (Série 2)

obr 34 - pohled na hostinec č.p. 11 (Série 1)

obr 35 - pohled z dvoru č.p. 9 na hostinec č.p. 11. Zde na č.p. 9 uhořela Emma Tichá roz. Prokšová a její dcera Alžběta Tichá 17. 4. 1945 (Série 1)

obr 36 - pohled na dům č.p. 15 (Série 2)

obr 37 - pohled na domy č.p. 15 vlevo a č.p. 17 vpravo (Série 2)

obr 38 - pohled ze dvora č.p. 15. Rodina Václava Krejčího. V pozadí hostinec č.p. 16 (Série 2)

obr 39 - pohled na dům č.p. 17

obr 40 - pohled na dům č.p. 17

obr 41 - dům č.p. 28 (Série 1)

obr 42 - dům č.p. 28, rodina Plachká (Série 1)

obr 43 - dům č.p. 37

obr 44 - dům č.p. 37

obr 45 - pohled na dům č.p. 38 (Série 2)

obr 46 pohled na dům č.p. 51 (Série 2)

obr 47 - pohled na dům č.p. 110 (Série 2)

obr 48 - dům č.p. 137 (Série 2)

obr 49 - bedny od munice (Série 1)

obr 50 - zničená bojová technika (MP)

obr 51 - zničená bojová technika (MP)

obr 52 - zničená bojová technika (MP)

obr 53 - zničená bojová technika (MP)

obr 54 - zničená bojová technika (MP)

obr 55 - zničená bojová technika (Série 1)

obr 56 - zničená bojová technika (Série 1)

obr 57 - zástupci kmotrovského města Poděbrad na Štítině (Série 1)

obr 58 - starosta Vašica Jan s občany a dětmi (MP)

obr 59 - zástupci kmotrovského města Poděbrad na Štítině (MP)

obr 60 - poškozený vojenský bunkr (MP)

obr 61 - poválečný obecní úřad (MP)

Neprodejný výtisk.

Nákladem obce Štítina.

200 kusů.

Materiál připravili:

Ing. Radek Malohlava ve spolupráci s kolektivem ZŠ gen. H. Píky a MŠ Štítina

Ing. Klára Strohalmová, Mgr. Zuzana Klimešová, Markéta Malohlavová DiS.

Uvedené vzpomínky jsou zpracovány prostým přepisem bez zásahu a úprav gramatiky.

Fotografie: archiv Ing. Radek Malohlava

Autor fotografií:

U většiny fotografií není autor znám.

Fotografie poválečné Štítiny jsou dochovány vedle individuálních záběrů pořízených majiteli domů také ve třech sériích.

První série v počtu nejméně 15 kusů jsou fotografie focené na výšku formátu 90 mm x 63 mm, fotografie mají vroubkovaný okraj. Fotografie v materiálu použity výřezem a označeny (Série 1).

Druhá série v počtu nejméně 9 kusů jsou fotografie focené podélně formátu 88 mm x 138 mm, fotografie s rovnou hranou bez vroubkování. Fotografie v materiálu označeny (Série 2).

Třetí série v počtu nejméně 13 kusů jsou fotografie focené podélně formátu 60 mm x 90 mm, fotografie s rovnou hranou bez vroubkování. Autor: dle razítka na zadní straně fotografií – Mikšovský F 9262 Poděbrady. Fotografie v materiálu označeny (MP).

Tiskárna Optys, s.r.o. Opava

